

Salonul Literar

Director: AL. T. STAMATIAD.

ABONAMENTUL:
Pe un an 100 Lei.

Apare odată pe lună.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA:
Strada Ioan Calvin Nr. 4, etajul I.

AMINTIRI

de G. Bogdan-Duică

Toată lumea scrie amintiri despre debutul literar. De ce n'aș spune și eu amicului-poet Stamatiad cum am intrat în cariera de „scriitor”? Deși știu că spusele mele vor apărea în *Salonul Literar*, deși nu sunt mare lucru, iată-le!

Era la Brașov; eram elev de liceu; citisem o poveste afectat-populară, într'o sedință a societății Sft. Sofii.

Peste câteva zile primesc o scrisoare, să mă prezint la o tipografie din oraș. Intru. Un domn gras, cu ochii mari, cam bovini, mă salută.

— la vino, vino; eu te-am chemat.

Era Teodor Alexi, poet în românește, în nemtește, dictionarist, redactor de revistă, „amic” al lui Iacob Negruzzi, pe care-l tradusese în limba germană etc., etc.

— Ai putea să-mi traduci, din nemtește, un roman?; dar nu în limba povestei D-tale din zilele trecute, ci așa mai modern, cum îi place și mahalalei...

— Știu eu?

— Știi, știi; D-ta ai stil; oricum încearcă, începi.

Și-mi scoase un fascicol cu titlul *Die bleiche Gräfin*; coperta galbenă, o femeie seducătoare pe copertă...

Fie!

Traduc... vin la tipografie cu manuscriptul; se dă la tipar; citind, însă, prima fasciculă văd că T. Alexi mahalagisese binișor textul.

— Domnule Alexi, zic eu, dela un timp. La ce să mai traducem? Romanul acesta este tradus; l-am citit eu; a apărut în București, la Dorotea P. Cucu.

— Nu se poate! Eu știu ce apare prin București; acesta n'a apărut!

— Ba, zic eu, nu știți; a apărut!

Traduc înainte; iese și fascicula a doua, poate și a treia (nu-mi mai aduc bine aminte)...

Viu iarăși cu manuscript.

T. Alexi: Domnule Bogdan, ai avut dreptate. *Contesa palidă* este tradusă. Am găsit-o. Deci nu o mai traducem. Dacă-i tradusă!...

PLECAREA

— H. de REGNIER —

Nu iau plecând de-acuma de-apururi călător,
Decât o roză ruptă din lungul nostru-amor
Și'n urmă le las toate; un pas doar va rămâne
Intipărit o clipă, și marea, urcând mâine,
Va șterge de pe dune și ce a mai rămas
Din urma pieritoare lăsată de-al meu pas...
Nainte dar, în pânze de-acuma sufle vântul,
Departa să mă ducă să văd în zări pământul
Cum piere, altul plângă văzându-și casa 'n zare
Prin neguri cum aleargă, și cum treptat dispare,
Din ce în ce mai scundă pe culmi; ajungă-l dorul
Pe altul, ca să-și plângă fântâna și ogorul,
Ci eu fără de lacrimi voi trece pragul porții
Și dac'o fi să-mi aflu pe mări odidna morții,
Atuncea, facă zeii ca undele să-mi sape
Mormânt ca tuturoara acelor duși pe ape,
Căci voi muri ferice la locul meu pe punte,
Cu zâmbetul pe gură și liniștea pe frunte,
Știind că roză ruptă în clipele plecării
Va 'nbălsăma furtuna și valurile mării.

D. ANGHIEL

Pierdeam 5 ori 10 florini de fascicul, dar scăpam de două neplăceri: întâia, a traduce un roman care-mi displace; a doua, a vedea cum „maestrul” îmi corectă stilul.

* * *

Văzusem un tip de literat, întâiul în țara Ardealului, făcut după chipul vr'unui Ignaz Herz din țara pe unde Alexi trăise, în București.

L-am urmărit apoi câțiva ani.

Intr'o zi îmi căzu, în mână *Moartea lui Mihai Viteazul*, tragedie, de el, de fostul meu patron.

O citesc lacom. Constat că seamănă bine cu *Wallenstein Tod* de Schiller. Scriu un foileton critic, descoper pe *plagiator* și sunt foarte mulțumit că ziarul *Kronstädter Zeitung* (concurrent tipografic?) ia notă despre descoperirea mea compromițătoare.

Așa pedepsii pe cel ce-l văzusem turnând Ardenilor otrava literară din *Contesa palidă*. Deci zic curajos și fără falsă modestie: De-atunci începui a moraliza literatura românească!

PRINȚUL FERICIT

OSCAR WILDE

LUI AL. NEGURĂ

Sus, deasupra cetății, pe o mică coloană, se'nălță statuia Prințului Fericit.

Intreagă era acoperită cu aur adevărat. În loc de ochi avea două strălucitoare safire iar la mânerul săbiei ardea un mare rubin de flacări.

Toată lumea o admira.

— E tot așa de frumos ca o giruetă, exclamă unul din consilierii orașului, care ținea să treacă drept un cunoscător în ale artei.

— Păcat că nu-i tot așa de folositor, adăogă tot el, temându-se să nu fie luat drept un om nepractic.

Și într'adevăr, nu era.

— De ce nu ești și tu ca Prințul Fericit? întrebă o mamă iubitoare pe copilul ei care țipa să-i dea luna. Prințul Fericit niciodată nu țipă când cere ceva.

— Bine că se mai află cineva fericit, în lumea asta, șopti un nenorocit, privind la minunata statuie.

— Seamănă cu un înger, ziseră copiii de la orfelinat eșind de la catedrală, îmbrăcați în strălucitoarele lor mantile roșii și în frumoasele lor pelerine albe.

— De unde știți că seamănă cu un înger? îi întrebă pedagogul de matematici, când voi n'ați văzut niciodată vre-un înger!

— Oh! i-am văzut în vis, răspunseră copiii într'un glas.

Și pedagogul de matematici încruntă din sprâncene și deveni grav, căci nu se putea împăca cu gândul că și copiii îndrăsnesc să viseze.

Într'o noapte, o Rândunică sbură ca vântul deasupra cetății.

De șase săptămâni tovarășele ei plecaseră în Egipt, dar ea rămăsese în urmă căci era îndrăgostită de cea mai frumoasă trestie.

O întâlnește la începutul primăverii, pe când sbura dealungul râului după un mare fluture galben, și talia-i sveltă o fermecase până într'atâta încât se opri să-i vorbească.

— Simt c'am să te iubesc, zise Rândunica, căreia îi plăcea să vorbească pe față.

Trestia se înclină adânc, salutănd-o.

Atunci Rândunica sbură împrejurul ei, abia atingând apa cu vârful aripelor și trăgând linii de argint pe luciul oglindei.

Așa înțelegea ea să-i facă curte, și astfel trecu toată vara.

— E o dragoste ridicolă, murmură celelalte rândunici. Trestia n'are o pară, dar în schimb are o familie numeroasă.

Într'adevăr, râul cât vedeai cu ochii era acoperit cu trestii.

Dar toamna sosi și toate rândunelele plecară.

PSALM*)

Lui Al. T. Stamatiad

Dincolo de neguri e lumină,
aer proaspăt dincolo de tină.

Dincolo de moartea mea din trup
clocotește viața ca un stup.

Dincolo de sbuciumul zadarnic
isvorăște pacea Celui darnic.

Dincolo de gândul inutil
este zâmbet umed de copil.

Dumezeu, crescut furii în mine,
fă c'a noastre doruri să se'mbine!

Lasă pe obida mea umană
funigel din raza ta bălană;

și să fii cămașa mea de fir
și să-mi pui pe frunte patrafir,

și să-mi ardă iarba ta în rană,
înfierând obida mea umană!

Și să uit de sbuciumul zadarnic,
presimțind odihna Celui darnic;

să m'apropiu de tine fără teamă
și să-ți spun în șoaptă: — Doamne, ia-mă!

MARCEL ROMĂNESCU

* Din volumul «Cuiburi în soare», care va apărea.

Odată plecate, tovarășa lor se simți singură și începu să i se urască cu dragostea ei.

— Nu știe să lege două vorbe și apoi, mi-e teamă că n'are să fie statornică, căci veșnic cochetează cu vântul.

Și, într'adevăr, de câteori adia vântul, trestia îi făcea cele mai drăgălașe complimente.

— Înțeleg, că e casnică, murmură Rândunica, dar mie îmi plac călătoriile, așa că cine mă iubește trebuie să mă 'nsoțească.

— Vrei să mă urmezi? întrebă înșfârșit Rândunica pe trestie.

Dar trestia clătină din cap. Prea mult ținea la pământul în care se născuse.

Ți-ai bătut joc de mine, strigă Rândunica. Mă duc la Piramide, adio!

Și Rândunica sbură.

Cât ținu ziua sbură și tocmai noaptea ajunse în oraș.

— Unde am să mă adăpostesc? își zise în sine. Desigur, că orașul s'a pregătit să mă primească.

În clipa aceasta, zări statuia pe micul ei pedestal.

— Iată mi-am găsit adăpostul. Imprejurimea e frumoasă, aerul e curat.

Și se lăsă jos, la picioarele Prințului Fericit.

— Cuibul mi-e de aur, își șopti, după ce privi în jurul ei.

Și se pregăti să se culce.

Dar n'apucă bine să-și ascundă capul sub aripă și o mare picătură de apă o stropi toată.

— Ce curios! zise ea. Nu-i nici un nor pe cer,

stelele sunt vii și strălucesc și totuși plouă! Clima din nordul Europei e într'adevăr stranie!

Trestiei îi plăcea ploaia, căci — egoista — se gândea numai la ea.

Dar o nouă picătură căzu.

— La ce folosește o statuie, dacă nu poate măcar să te apere de ploae, zise Rândunica. Am să mă adăpostesc sub streșina unui horn.

Și se hotărî să sboare mai departe.

Dar înainte să-și ia sborul, o a treia picătură căzu.

Rândunica se uită în sus și văzu...

Ah! ce văzu?

Ochii Prințului Fericit erau plini de lacrimi și lacrimile curgeau pe obrazii lui de aur. Chipu-i era atât de frumos în bătaia lunei, încât mica Rândunică se simți cu totul înduioșată.

— Cine ești? îl întreabă Rândunica. M'ai udat aproape de tot.

— Când eram viu și aveam și eu o inimă ca și ceilalți oameni, răspuse statuia, nu știam ce sunt lacrimile, căci trăiam în Palatul fără de Griji, în care întristarea n'are voie să intre. Ziua, mă jucam cu prietenii în grădină, iar seara danșam în marea sală de bal. Imprejurul grădinei se nălța un zid foarte nalt, dar nici odată nu m'am întrebat ce se petrece dincolo de el, căci tot ce mă nconjură era atât de frumos. Curtenii mă numiau Prințul Fericit și 'ntr'adevăr eram fericit dacă plăcerea o poți numi fericire. Așa am trăit, așa am murit și acum, dac 'am murit, m'au înălțat atât de sus, încât pot vedea toate mizeriile și toate suferințele orașului meu și cu toate că inima mi-e de plumb, nu-mi rămâne alt ceva de făcut, de cât să plâng.

— Ce! nu-e din aur adevărat, gândi Rândunica.

Era prea bine crescută ca să facă cui-va vre-o observație în gura mare.

— Acolo, departe, urmă statuia, cu vocea ei profundă și melodioasă, acolo, departe, într'o stradă, se află o căsuță sărăcăcioasă. Printr'o fereastră deschisă văd o femeie stând la masa de lucru. Fața ei e slabă și ofilită, iar mâinele — umflate și roșii — sunt pline de împunsături, căci e cusutoreasă. Brodează Florile Pasiunii pe o rochie de mătase, pe care-o va purta cea mai frumoasă domnișoară de onoare a Reginei, la viitorul bal al Curții. Într'un pat, în colțul odăii, zace bolnav de friguri singurul ei copil și-i cere portocale iar biata mamă n'are să-i dea decât apă și copilul plânge. Rândunică, Rândunică, scumpă Rândunică, nu vrei să-i duci rubinul de la mânerul săbiei mele? Piccioarele-mi sunt prinse de soclu și nu mă pot mișca.

— Sunt așteptată în Egipt, răspuse Rândunica. Tovarășele mele sboară în sus și în jos de-alungul Nilului și-și petrec vremea stând de vorbă cu lotușii cei mari. În curând au să se culce în cavoul Marelui Rege. Regele, el însuși, doarme acolo în coșciugul său de lemn. E înfășurat într'o pânză galbenă și e îmbălsămat cu mirodenii. Imprejurul gâtului poartă un lanț de jad

verde-palid iar mâinele-i sunt ca două frunze uscate.

— Rândunică, Rândunică, scumpă Rândunică, zise Prințul, nu vrei să rămâi o noapte cu mine și să-mi fii trimisul? Copilului îi ard buzele de sete iar mama e atât de tristă.

— Mie, să-ți spun drept, nu-mi prea plac copiii, răspuse Rândunica. Astăvară cum mă opream o clipă pe malul gârlei, doi obrasnici de băeți, copiii morarului, veșnic aruncau cu pietre în mine. Firește, nu m'au nimerit niciodată. Noi, rândunelele sburăm prea repede și pe lângă-aceasta, eu mă trag dintr'o familie vestită prin iuțea sborului, dar — ori-cum — s'au purtat ca niște obrasnici.

Dar privirea Prințului Fericit era atât de tristă că Rândunica se înduioșă cu totul.

— E foarte frig aici, zise ea, totuși voi rămâne o noapte cu tine și am să-ți fiu trimisul.

— Îți mulțumesc, scumpă Rândunică, răspuse Prințul.

Atunci mica Rândunică smulse marele rubin dela

In căutarea Ta, Doamne!

O, Dumnezeule!

De ce-i așa de-albastru azi pe cer?

L'ai părăsit? — că nici o adiere

Și nici un nor nu tremură'n eter,

Și'n mine nici un dor, nici o durere?

Mă tem de-acest senin incremenit

În jurul meu, de pacea nevisată —

De parcă'ntreaga lume-ar fi murit

Demult, sau nu s'ar fi născut vre-odată.

Indură-Te de frica mea, Părinte!

Coboară peste fire iar și tună!

Eu nu Te știu decât lovind fierbinte

Și nu Te recunosc decât: furtună!

Iertare, Doamne! Sunt mai mic, știu bine,

Ca dorul meu desăvârșit — spre Tine!

Dar sunt pădurea Ta ce te visează

Un fulger uriaș, hohotitor;

Mă răscolește iar! Mă'nșângerează!

Genunchii mei te-așteaptă și te vor...

Un cântec vast și-o vastă pocăință

Vibrează'n zămislirea mea, în sânge:

Eu sunt acordul Tău imens ce plânge

Pe infinita vieții umilință.

Eu sunt suprema Ta împărăție —

Și suferință...

Eu sunt războiul Tău de fericire —

Și de — nefericire!

În pacea care azi mi o dăruiești,

Tu nu ești, Doamne! Precum nu-s nici eu!

Mă voi târi pe drumul cât de greu —

Spre viforul departe'n care ești!...

Te-oi întâlni... Și'n mine ca o lavă

Să năvălească sbuciumu-ți ne'nvins, —

Ca trăsnetul într'un stejar! — aptins,

Căzând — să-ți recunosc eterna slavă!

sabia Prințului și luându-l în cioc, sbură peste casele orașului.

Sbură pe deasupra turnului catedralei cu îngeri sculptați în marmură albă.

Sbură pe deasupra Palatului și auzi muzica chemând la danș.

O fată tânără și frumoasă eși în balcon cu iubitul ei.

— Cât de frumoase sunt stelele și cât de nemărginită e puterea iubirei!

— Aș voi ca rochia să-mi fie gata pentru balul oficial, răspuse ea. Am dat ordin să fie brodată cu Florile Pasiunii, dar cusutoresele astea sunt atât de uituce!

Sbură apoi pe deasupra râului și văzu felinarele agățate de catargele corăbiilor.

Sbură pe deasupra mahalalei evreești și văzu o mulțime de jidovi bătrâni tocindu-se între ei și cântărind monede în balanțe de aramă.

Insfârșit, ajunse la căsuța sărăcăcioasă și aruncă o privire înăuntru.

Copilul aiura prins de friguri, iar mama adormise sfârșită de oboseală.

Rândunica se strecură în odaie și puse marele rubin pe masă, lângă degetarul cusutoresei.

Apoi sbură ușor în jurul patului, răcorind cu aripele ei chipul copilului.

— Ce răcoare plăcută simt! zise copilul. Se vede c'am să mă fac bine.

Și adormi fericit.

Rândunica se întoarse la Prințul Fericit și-i povesti ce-a făcut.

— Știi că-i curios, zice ea, dar acum mi-e cald, cu toate că e foarte frig.

— Ți-e cald, pentrucă ai făcut o faptă frumoasă, răspuse Prințul.

Și mica Rândunică căzu pe gânduri și încurând adormi. De câte ori se gândea mai mult, adormia.

În zori sbură la râu și făcu o baie.

— Iată un fenomen rar! exclamă profesorul de ornithologie care trecea din întâmplare pe pod. O Rândunică iarna!

Și scrise asupra acestui caz un lung articol într'un ziar local. Toată lumea îl citi dar nimeni nu-l înțelese căci era prea savant scris.

— Astăseară plec în Egipt, își zise Rândunica și, la gândul acesta se înveseli.

Vizită toate monumentele publice și se odihni îndelung pe vârful clopotniței. Ori unde se ducea, vrăbiile ciripeau, zicându-și între ele:

— Cât de distinsă e streina aceasta!

Rândunica auzind, tresări de bucurie.

Când luna răsări sbură la Prințul Fericit.

— Ai vre-un comision pentru Egipt? Sunt gata de plecare.

ADOLESCENT

Tu apăreai cu luna, pe capul tău nimbata,
Cu umbra ta 'nainte, ce înnoptă pământul,
Culcată lung, fantastic, pe iarba 'neet mișcată, —
Căci tu veneai cu luna, cu noaptea și cu vântul!

Și mă gândeam: «A cu e, de nu a mea e clipa
Eternă din privirea-ți profund crepusculară?
Satan să 'ntindă-asupra-ți de liliac aripa,
Când ne vom pierde 'n noapte, sub luna dulce, clară!

Să bată vânt, alerge în dungi departe lacul,
Cu luna lui cutată, cu stele zeci în cute;
În plopii vii, în grâne, să cânte pitpalacul,
Iar noi să fim supușii înflăcărării mute!...

Cum s'ar topi de gura 'mi neprihănită floare
De lotus, împletită în jurul frunței tale,
De-aș cuteză să mângâi cu-a inimii dogoare
Mănuța ta fericită, făptură de petale!..

Așa vorbeam în gându-mi; dar gura 'mi încleștată
Era, iar suferința netrebnicii mele
Plecă în geamăt plopii, în noaptea luminată,
Și 'mi anina în gene puzderia de stele.

Tăceam! secunde grele își numărau bătaia
În pieptu-mi ars de doruri, de teamă și iubire;
Ți s'aprindea privirea, îi talmăceam văpaia, —
Îmi năbușeam în taină duruta clocotire.

Se atomea de ziuă, era seină zarea;
Plecai cu-acelaș nufăr, pe țărmi, de-alung de ape,
Și te pierdeam în vagul ce-l ninge depărtarea,
Arzând întreg de friguri, cu cearcăne sub pleoape.

V. DEMETRIUS

— Rândunică, Rândunică, scumpă Rândunică!
zise Prințul, nu vrei să mai rămâi o noapte cu mine?

— Sunt așteptată în Egipt, răspuse Rândunica.
Măine prietenele mele o să sboare spre cataracta a doua. Acolo hipopotamul se culcă în tufișul de trestii și zeul Memnon stă pe un mare tron de granit. Toată noaptea se uită la stele și când luceafărul de dimineată se ivește, dă un țipăt de bucurie și pe urmă tace. La amiază, leii cei galbeni coboară pe țărnișul apei să bea. Ochii lor sunt ca niște smaralde verzi, iar răcnetul lor e mai răsunător decât urletul cataractei.

— Rândunică, Rândunică, scumpă Rândunică, zise Prințul, colo, de cealaltă parte a orașului, văd un tânăr într'o mansardă. Stă aplecat la masa de lucru încărcată numai de caete și lângă el, într'un pahar, zace un buchet de violete ofilite. Are părul negru și buclat, buzele — roșii ca sămbrunii de rodii, iar ochii — mari și visători. Se luptă să sfârșească o piesă pentru directorul teatrului, dar în odaie e așa de frig, încât nu mai poate continua. Nici urmă de foc iar foamea i-a sleit puterile.

— Voi rămâne încă o noapte cu tine, răspuse Rândunica, care într'adevăr avea o inimă bună. Trebuie să-i duc și lui un rubin?

— Vai! nu mai am rubine, zise Prințul. Numai ochii mi-au mai rămas. Sunt două safire rare care au

fost aduse din India acum două mii de ani. Smulge unul din ele și du i-l studentului. Il va vinde unui giuvaergiu și astfel își va potoli foamea, se va încălzi și-și va termina piesa.

— Scumpul meu Prinț, zise Rândunica, nu pot să fac una ca asta.

Și păsărica începu să plângă.

— Rândunică, Rândunică, mică Rândunică, fă ceea ce-ți poruncesc.

Atunci Rândunica scoase ochiul Prințului și sbură la mansarda studentului.

Era ușor să pătrunzi înăuntru, fiindcă acoperișul avea o spărtură.

Rândunica pătrunse ca o săgeată și începu să sboare prin odae.

Tânărul era cufundat în gânduri, cu fruntea îngropată în palme, așa că n'auzi falfăitului aripelor, dar când se deșteptă, văzu lângă paharul cu violete uscate, safirul cel frumos.

— Am început să fiu apreciat, strigă el. Safirul trebuie să mi-l fi trimis vre-un admirator bogat. Acum pot să-mi sfârșesc piesa.

Și întreaga-i ființă tresări de bucurie.

A doua zi, Rândunica sbură în port. Se așează pe catargul unei mari corăbii și se uită la marinarii cari trăgeau, din fundul ei, lăzi mari și grele.

— Hoop! strigau ei, de câte ori trăgeau o ladă pe punte.

— Plec în Egipt, le strigă Rândunica.

Dar nimeni n'o băgă în seamă și când luna răsară, ea se întoarse la Prințul Fericit.

— Am venit să-mi iau rămas bun.

— Rândunică, Rândunică, scumpă Rândunică! zise Prințul nu vrei să rămâi încă o noapte cu mine?

— A sosit iarna, răspuse Rândunica, și în curând o să sufle viscolul. În Egipt, soarele cald strălucește deasupra palmierilor. Crocodilii, culcați în noroi, privesc lenș la arborii de pe marginea râului. Tovarășele mele își zidesc cuibul în templul lui Baalbech. Columbe albe și roze le urmăresc cu privirile și gânguresc neîncetat. Scumpul meu Prinț, trebuie să te părăsesc, dar nu te voi uita niciodată și la primăvară, îți voi aduce două nestemate în locul acelor pe care le-ai dăruit. Rubinul va fi mai roșu decât un trandafir roșu, iar safirul va fi tot așa de albastru ca și marea nemărginită.

— Jos, în piața publică, zise Prințul Fericit, e o fetiță care vinde chibrituri. I-au scăpat chibriturile în apă și s'au pierdut. Tatăl ei are s'o bată, dacă n'are s'aducă bani acasă și micuța plânge. E desculță și cu capul gol. Scoate-mi și ochiul celălalt și du i-l ca să scape de bătae.

— Voiu mai rămâne o noapte cu tine, răspuse Rândunica, dar nu-ți pot scoate și celălalt ochiu, căci atunci vei orbi.

— Rândunică, Rândunică, scumpă Rândunică, fă ceea ce-ți poruncesc.

Și Rândunica îi scoase și celălalt ochiu și sbură împreună cu el.

Trecu ca o săgeata pe lângă mica vânzătoare de chibrituri și-i strecură nestemata în palmă.

— Ah, ce frumoasă bucată de sticlă! strigă fetița și răsând de bucurie, alergă acasă.

Atunci Rândunica se întoarse iarăși la Prinț.

— Acum ești orb, zise ea. De astăzi n'am să te mai părăsesc.

— Nu, scumpă Rândunică, zise sârmanul Prinț, trebuie să te duci în Egipt.

— Voiu rămâne veșnic cu tine, răspuse Rândunica.

Și adormi jos, la picioarele Prințului.

A doua zi, se așează pe umărul lui și-i povesti despre țările pe care le străbătuse.

Lumină ce cobori pe mine

Lumină ce cobori pe mine
Ca vâl de binecuvântare,
Nesățios te-aspir, Lumină,
În ochi, în gând și'n răsufare.

Eu sunt al Tău. Tu ești putere
Și fericire și dreptate,
Ești armonia ce domnește
În Coșmos și'n eternitate.

Lumină, primul gest al Lumii
Din care Lumea e făcută,
În raza ta ghicesc adesea
Cum infinitul mă sărută.

Eu sunt o pulbere opacă,
Intunecată'n nestiință
Dar simt în bezna firii mele
Că sunt cu tine de-o ființă.

Sunt pulbere, dar port în trupu-mi
Un fir din pulberea pe care
O risipi lumina'n trombe
În spații interplanetare.

Sunt pulbere, — dar viu din cer;
Sunt humă, — stoarsă din eter;
Sunt umbra, — dar aspir lumina
Cum soarbe apă — rădăcina.

De-aceea trupu-mi e un templu
De 'nfiorată rugăciune
Căci poartă 'n el ministerul lumii
Și-a infinitului minune.

De-aceea el e fortăreața
Mai neînvinsă de sub soare
Ce ocrotește 'nvierșunată
Comoara razei creatoare.

Lumina, simt cum crești în mine,
Cum ritmul tău cu-al meu se'mbină.
E cea mai mare din credințe:

— Sunt humă, — dar voi fi lumină! . . .

EUGENIU SPERANȚIA

Ii povesti de ibişii roşii care stau în lungi şiruri pe malurile Nilului şi prind peşti de aur cu ciocurile lor; de Sfinxul tot atât de bătrân ca lumea şi care trăeşte în pustiu şi ştie toate; îi povesti de neguţătorii care merg încet pe lângă cămilele lor, cu mătânii de chihlimbar în mână; de Regele munţilor Lunei, care e negru ca abanosul şi se închină la un bloc de cristal; îi povesti de marele şearpe verde, care doarme într'un palmier şi pe care douăzeci de preoţi sunt însărcinaţi să-l hrănească cu prăjituri făcute din miere; de piticii, care plutesc pe nişte frunze late pe un lac mare şi veşnic se răsboesc cu fluturii!

— Rândunică, Rândunică, scumpă Rândunică, zise Prinţul, ce minunate sunt lucrurile pe care mi le povesteşti, dar mai minunată este răbdarea omenească.

Nici o taină nu este atât de mare ca mizeria. Sboară deasupra oraşului, scumpă Rândunică, şi povesteşte-mi cele ce-ai să vezi.

Şi mica Rândunică sbură deasupra oraşului şi văzu pe bogaţi desfătându-se în strălucitoarele lor Palate pe când cerşetorii zăceau la porţile lor.

Sbură prin ulicioarele întunecoase şi văzu chipuri palide de copii flămânzi cu privirea rătăcită.

Sub un pod văzu doi copii culcaţi unul în braţele celuilalt, ca să se încălzească.

— Ce foame ne e! ziceau ei.

— Nu e voie să staţi aici! le strigă gardistul şi copiii o porniră prin ploae.

Atunci Rândunica se întoarse şi povesti Prinţului cele văzute.

— Sunt poleit cu aur, zise Prinţul; deslipeşte-l foae cu foae şi dăruieşte-l săracilor. Oamenii cred că aurul poate să-i facă fericiţi.

Foae cu foae, Rândunica deslipi aurul fin până ce Prinţul Fericit rămase gol şi întunecat.

Foae cu foae, îl împărţi săracilor şi chipurile copiilor se îmbujorară şi, răsând de bucurie, începură să se joace în stradă.

— De-acum avem pâine, de-acum avem pâine!

Dar peste puţin zăpada căzu şi după zăpada sosi îngheţul.

Străzile schinteau şi străluceau par'că erau poleite cu argint. Lungi turţuri de ghiaţă, ca nişte pumnale de cristal, atârnav de streşinele caselor. Lumea eşea în blănuri iar copiii purtau căciuliţe roşii şi se dădeau pe ghiaţă.

Bietei Rândunici îi era din ce în ce mai frig dar nu voia să-l părăsească pe Prinţ, căci îl iubea prea mult. Cingulea pe furis firimituri la uşa brutarului şi încerca să se încălzească dând din aripi.

Dar, la urmă, simţi c'are să moară. Abia mai avu putere să sboare pe umărul Prinţului.

— Adio, scumpul meu Prinţ, sopti ea. Lasă-mă să-ţi sărut mâna.

— Sunt fericit că plecî însfarşit în Egipt, scumpa

Jusqu'à l'étoile

— Mihail Eminescu —

*Jusqu'à l'étoile qui scintille
Telle est la distance à franchir
Que le rayon dont elle brille
Met des siècles à nous venir.*

*Et quoique peut-être perdue
Depuis longtemps aux lointains bleus,
Sa lumière n'est parvenue
Qu'en ce moment jusqu'à nos yeux,*

*L'ombre de l'étoile expirante
Monte vers des cieux inconnus;
On ne la voyait pas vivante,
Lorsqu'on la voit, elle n'est plus.*

*De même quand l'ardeur de l'âme
Dans la sombre nuit s'engloutit,
De l'amour disparu, la flamme
Revient encore et nous poursuit...*

AL. GR. SOUTZO

L'ÉTOILE

— G. Keller —

*Au fond noir de l'immensité,
Perdue, une étoile scintille...
Faible et lointaine sa clarté
Pour atteindre ton oeil qui brille
A mis toute une éternité.*

*Or, elle est peut-être en poussière —
Cette étoile depuis mille ans;
Mais comme à son aube première,
Elle épanche en rayons tremblants,
Toujours sa muette lumière.*

*Pareil à ce fantôme astral
D'un monde éteint qui luit quand même,
Par delà l'oubli sépulcral,
Il survivra de toi que j'aime
Un blanc mirage d'idéal...*

LÉO BACHELIN

mea Rândunică, zise Prinţul! Ai stat prea mult aici, dar înainte de a pleca, dă-mi o guriţă, căci te iubesc.

— Nu plec în Egipt, ci mă duc în Palatul Morţii. Nu-i așa că Moartea e soră bună cu Somnul?

Şi, sărutându-l, căzu moartă la picioarele lui.

În aceeaşi clipă, o stranie trosnitură răsună în năuntru statuei ca şi cum s'ar fi sfărâmat ceva.

Într'adevăr inima de plumb plesnise în două. Era şi un ger grozav.

A doua zi de dimineaţă, Primarul, însoţit de consilierii oraşului, se plimbă pe piaţa publică.

Când trecură prin faţa coloanei, Primarul îşi ridică privirea spre statuie.

— Pentru Dumnezeu! În ce hal a ajuns Prințul Fericit!

— Într'adevăr e de nerecunoscut! răspunseră consilierii orașului cari întotdeauna erau de părerea Primarului, și-și ridicară și ei privirea spre statuie.

— Rubinul de la mânerul săbiei i-a căzut, ochii și i-a pierdut, iar poleiala s'a șters, zise Primarul. Par'că ar fi un cerșetor.

— Într'adevăr, par'că ar fi un cerșetor! repetară în cor consilierii orașului.

— Și la picioarele lui, poftim, o păsărică moartă, adăogă Primarul. Trebuie numai decât să dăm o ordonanță prin care să interzicem păsăricilor să moară aici.

Și secretarul primăriei luă imediat notă.

Statuia Prințului Fericit fu doborâtă.

— De vreme ce numai e frumoasă, numai e folositoare! zise profesorul de istoria artelor de la Universitate.

Topiră apoi statuia într'un cuptor și Primarul convocă consiliul comunal ca să hotărască ce să se facă cu metalul.

— Aș fi de părere să ridicăm o altă statuie. Chiar mie să mi-o ridicăți, zise Primarul.

— Sau mie, zise fiecare din consilierii orașului. Și se luară la ceartă.

Ultima oară când am auzit vorbindu-se despre ei, tot se mai certau.

— Ce lucru ciudat! zise maestrul turnătoriei. Inima aceasta de plumb nu vrea să se topească, va trebui s'o aruncăm.

Și o aruncară pe un morman de gunoi unde zăcea Rândunica moartă.

— Adu-mi cele două lucruri mai de preț din oraș, porunci Dumnezeu unui înger.

Și îngerul îi aduse inima de plumb și păsărica moartă.

— Bine ai ales, zise Dumnezeu. În grădinile Raiului, păsărica aceasta va cânta deapururi, iar în cetatea mea de aur, Prințul Fericit mă va proslăvi veșnic.

Al. T. S.

CÂTEVA CUVINTE DESPRE MOISE NICOARĂ

de PERPESSICIUS

„1840 Iunie 27 Jenikoy, ascultând și oblicind de lângă fereastră valurile muginde și albicioase, spumegoase ale Bosforului. Și întru asta, îmi vine în minte, că multe părțile sunt din Crișuri, Someș, Murăș, Buzău, Ialomița, Dâmbovița, Siret, Prut, Dniștru etc. Dă Doamne bine și fie voia Ta.“

Moise Nicoară: *Jurnal*. (Manuscrise.)

Nu-mi îngăduie sufletul să schițez în câteva rânduri palide energica personalitate a celui cruciat spiritual al Aradului care a fost Moise Nicoară, fără să-mi amintesc de luminoasa zi din toamna anului 1919, când, dimpreună cu alții, din țară, între cari bunul meu prieten poetul Al. T. Stamatiad, asistam la inaugurarea întâiului liceu românesc din Arad, ce-și luase patron pe cel mai expresiv dintre luptătorii trecutului, pe Moise Nicoară. Sonorul nume revenea neîntrerupt în omagiile tuturor vorbitorilor și între pereții frumoasei clădiri de care mă leagă o tinerească și îndușătoare aducere aminte, sufletul învăpăiat al pelerinului cu nume sonor, apostolul românismului și al ortodoxiei naționale, își flutură prezența, în tovărășia tricolorului, la el acasă, în slobodă libertate, în acea zi. Și gândul se întorcea în trecut și prin ochiana unui veac, privea tocmai cu o sută de ani îndărăt. Îl vedeam, frământat, cu fața sumbră în chipul acela de o rară frumusețe, cum ni-l idealizase desenul din „Panteonul român“ a lui Iosif Vulcan, cu o îngândurare ciudată pentru cei treizeci și cinci de ani ai vârstei. Strădaniile lui pentru episcopatul român de Arad și lupta pentru eliberarea de sub

silnicul protectorat religios al sârbilor, erau departe de rezultatele pe care le așteptă. O dezolare dureroasă trecea prin rândurile recursului pe care-l redactase în 15 August 1819, către împărat: „Și Măria Ta m-ați întărit din zi în zi cu vorbe goale la întâia lună și și acum și mulți ani au trecut. Așa lucrați cu ticăloșii și amărății plângerilor pentru dreptate, îi trimiteți dela Ponție la Pilat și dela Pilat la Ponție, năcăjiți, despoiați de toate, goniți, călcați, asupriți și batjocoriți din toate părțile. Și cine nu vede a fi astea toate țesute prin M. Ta... sau și dacă nu, încailete o fi cu știrea și cu învoirea M. Tale, toată neorânduiala asta și spargerea de păciuire.“ Și mai departe: „... că nu dela Sârbi, ci dela M. Ta atârnă și am cerut dreptate.“

Dar la 24 Octombrie 1819 — într'o toamnă la fel de luminoasă ca și aceea în care după o sută de ani, asistam, în noile condiții politice ale României Mari, la inaugurarea liceului ce se dedica memoriei lui — Moise Nicoară intra în temnița din Arad și apoi în Giula, unde avea să stea timp de 2 ani, până la 5 Septembrie 1821.

Dar numele sonor al pelerinului revenea iarăși și iarăși în omagiile acelei zile de răscumpărare și energia lui neostoiată dădea exemplul celui suflet național închinat martirajului, de cruciații acelei credințe, naționale care avea să triumfe definitiv, în zilele noastre.

* * *

Moise Nicoară s'a născut în Giula, comitatul Bichiș, la 30 Noembrie st. v. 1784, „în vreme ce, cum însuși notează, scularăa Horii umpluse lumea cu frică și doară și cu nădejde“. Copilăria lui se petrece în sânul familiei, în vecinătatea acelor lecții de românism, pe care și înprejurările politice și oamenii le puneau

la îndemână. În târgul Giulei văzuse dânsul, cum păstrează legenda, pe Moți vânzând ciubere și la vorba tatălui său că „aceștia-s români din cei ce trăesc cu mămăligă“, copilul răspunsese: „Zo și io vreau să fiu român ca ei“. Trăind în hotarale protectoratului religios al Sârbilor, copilul, care avea mai târziu să ducă lupta și să sufere pentru autonomia bisericii române, avea chiar pilda mamei sale, care deși știa rugăciunile numai sârbește, nu știa însă nici o vorbă sârbească și se bucură foarte auzind pe copii închinându-se românește și se ruga de ei să repeată din ciaslov sau psaltire.

Edictul de toleranță din 1781, al împăratului Iosif II-lea prin care se încurajau bisericile naționale, era zădărnicit în intențiile lui de piedicile pe care biserica privilegiată le iscodea. „Limba și națiunea cu acelaș pas pășesc“ scrisese într'o admirabilă lozincă de luptă Paul Iorgovici, încă din 1788, puțin adică după bine-cuvântatul edict imperial, pe care protopopul Săliștei, Moise Moga îl glorifica în versurile ce încep „protocolul poruncilor“. În linia aceasta a gândit tot timpul și Moise Nicoară și de mic și mai târziu când în 1814, stăruia ca după moartea episcopului Pavel Avacumovici, împăratul să oprească pe mitropolitul din Carlovit dela convocarea sinodului de alegere și să numiască un episcop „de neam Român, cu sângele și cu inima românească“.

Însă insistențele lui Moise Nicoară n'aveau să-l mângâie pe dânsul, închinat parcă decepțiilor și urcând un calvar în care n'a desnădăjduit niciodată, în ciuda tuturor adversităților. Să urmărim, în fugă, această carieră. După ce-și face studiile gimnaziale în Oradea Mare și Arad și pe cele academice între 1802—1806, în Pesta și Pojon, trece în 1807 la Viena pentru examenul privat din dreptul roman și statistică, încercând să intre și la institutul pentru limbi orientale, să'nvețe limba turcească. În 1809 e numit locotenent în cavaleria insurecțională din comitatul Bichiș, în 1810 îl aflăm în Țara Românească, profesor de latină și germană în școala domnească — cel dintâi dascăl românesc de dincoace și precursorul — cum observă singurul său biograf mai amănunțit, V. Mangra — lui Gheorghe Lazăr în Țara Românească. Pe vremea războaielor Austriei cu Franța, se duce să-și facă datoria de ostaș.

la parte apoi la acea mișcare dintre 1814—1819 pentru alegerea unui episcop român, mișcare întreținută de spiritul dascălilor dela preparandia din Arad, (înființată din 1812), ilustrată prin acel „Suplex libellus Valachorum . . .“ din 1814 și favorizată fie de bunăvoința lui Petru Maior care-i scria lui Moise Nicoară, în 27 August 1815, din Buda: . . . Români . . . au început a cunoaște cine sunt Români și cine sunt Sârbii și că ver uniți, ver neuniți, tot sunt Români frați împreună“, fie favorizată de luminile și de trecerea episcopului român unit, dela Oradia, Samuil Vulcan care-i scria în 5 Octombrie 1816, dela Viena: „Două scrisori am primit dela tine și într'una „Plânsoarea arădanilor“ la

PSALM

O, Dumnezeuule,

*Tu cele mai mici rătăcirile ale mele le vezi
Cum surpă din turnul clădirii spre Tine!
Dar stai lângă mine și lucrul tău aperi.
Preschimbi în credinți desnădejtile mele
Și'n stânci șovăiala ce clatină;
Birue, Doamne, Duhul' cel Rău!*

*Ară cu plugul poruncilor Tale
Deșertul uscat al inimii mele.
Iar pietrele arse-a pustiului meu
Prefă-le în muguri!
Prefă-le în roade și coapte și dulci
Lâncezelile mele!*

*Dar iată:
Cuvântul tău sfânt se descarcă — a sosit
Ca tunetul aducător de ploaie!
Gândul vrăjmaș — un stejar în furtună — se'ndoaie,
Invins nu se dă: așteaptă să fie trăznit:
Arhangeli cu spede de fulgere sboară prin aer,
Tresaltă de cântecul luptei armata 'nvierii!
Câmpia dorințelor sfinte, crăpată de sete s'adapă,
Căci tu ești stăpânul și singur izvor al puterii,
Când norii de cremene, apocaliptici se 'ncear,
Tu scoți cataracte de apă, din foc și focul din apă.*

*O! Bunule Tată, ce 'mpaci elemente contrarii,
Tu singur mai poți
Din mlaștină scoate un suflet spre a Tale fruntarii!*

D. NANU

Împăratul și „scrisoarea împotriva Privilegiului sârbesc.“ După ce însă mitropolitul Stratimirovici numește administrator în dieceza Aradului pe Putnic, episcopul Părațului, Moise Nicoară e ținta tuturor intrigilor și după ce, în 1818, declarat tulburător, e silit să părăsească Viena, face dela 1819—1821 cei doi ani de temniță despre care amintirăm mai sus. În 1822, n'avea nici de mărci cu care să trimeată la împărat recursurile pe care tot le mai scria. În 1825, și 1826 îl aflăm din nou în Țara Românească, și apoi în Moldova stăruind în memorii către domnitorii din acea vreme asupra foloaselor limbii latine și încercând, zadarnic, să obțină o catedră. După un timp petrecut în Constantinopol, în 1833 sub numele Nicorescu îl aflăm revizor al școalelor din principatul Valahiei. Preocupările lui rămân aceleași, de-a lungul oricăror indeletniciri și deaceia în 1835 scrie un memoriu despre administrația bisericilor catolică, luterană, calvină în Țara Românească după cum, mai târziu, în 1840, la Constantinopol fiind, predă Patriarhului un memoriu asupra situațiilor religioase din Valahia. Aceste memorii ca și cele predate în 1842 lui Chabert, întâiul dragoman al Angliei la Poartă sau cele înaintate ambasadorilor Rusiei, ne arată în Moise

Nicoară, un misionar conștient de dreptatea cauzei pentru care se expatriase, un ambasador național din aceia pe cari trecutul nostru politic, i-a încercat în repetate rânduri.

Trebue însă să amintim că întreaga această viață de luptă pentru afirmarea dreptății Românilor se desfășura cu pretul unor privațiuni de adevărat mucenic: „Joi, Crăciunul, numai la liturghia sârbească, apoi toată ziua acasă și prânzii seara fasole, ce fierseam alaltăieri.“ Sunt rânduri sărace ca și interiorul său, însemnate la 25 Decembrie 1841, la Constantinopol, în jurnalul său. După cum trebue amintit, că în toată această vreme preocupările intelectuale ale lui Moise Nicoară nu erau într-o nimic neglijate. Poliglot emerit, posedă o bogată cultură istorică și filosofică, după cum extrase, note și traduceri din Diodor Siculus, din Anonymus Belae... din Thunmann etc., sau traduceri din literatura clasică și romantică franceză, precum și tratatul său de ortografie și dicționarul francez-român, pe care-l întocmește, stau mărturie.

Această variată cultură și această neînfrănată energie, dublată de un duh al peregrinației călăuzit de

o concepție întru totul modernă a deliberării soartei nației sale în fața marilor națiuni — sunt calități ce ridică personalitatea lui Moise Nicoară la rangul unui ambasador al neamului românesc. „Toate au lăntit cum s'ar putea ajuta iubitelui neam. Io sunt neamului și limbei cu totul închinat și neclintit“, sunt cuvintele lui din convorbirea cu Magni, la Constantinopol, 1845.

Cuvinte întru totul justificate și în sprijinul cărora stă și trecutul său și opera care avea să înflorească în pământul bănățenesc și arădan în care osârdise o generație de adevărați apostoli cu Iorgovici, Țichindeal, Loga și Moise Nicoară în frunte.

Dacă anul morții sale, nu e încă definitiv stabilit (prin 1861 sau 1862) se poate spune cu precizie că sfârșitul său a fost așa cum o viață de mucenic o prezisese.

În mare mizerie, a fost înmormântat în cămașa lui Golescu, la mănăstirea Mihaiu Vodă, din București.

Decembrie, 1925

PERPESSICIUS

DOUĂ PROFESIUNI DE CREDINȚĂ*

de TUDOR VIANU

Inițiind un premiu pentru literatură, revista «Idea Europeană» ceru mai întâiu părerea cetitorilor săi. Votul acestora urmează încă să indice, printre autorii care au publicat în vremea din urmă, pe acela care merită distincția unei recompense neîmpărțite. Ideea unui plebiscit literar stă fără îndoială în stilul vremii noastre. Este adevărat că o asemenea procedură nu poate duce la rezultate care să caracterizeze întreaga atmosferă literară a timpului — aceasta chiar numai din simple motive aritmetice — dar ea aruncă o idee interesantă asupra stării de spirit pe care revista a știut s'o cultive printre cetitorii ei. Ingenioasă idee și demnă de laudă la o revistă care înțelege să menție un strâns contact intelectual cu cetitorii, aceea care urmărește să manifesteze propria sa tendință, producând imagina reflectată în mentalitatea publicului său special.

Deși un astfel de sufragiu literar nu poate avea decât semnificația arătată, rezultatele obținute până acum sunt de o valoare destul de generală. După o serie de operațiuni de reducere și eliminare, doi autori se găsesc față în față. Votul următor are să aleagă între I. Minulescu și L. Rebreanu. Dar mai înainte ca cetitorii să-și spună ultimul cuvânt, revista s'a gândit să provoace la o profesiune de credință pe cei doi

scriitori preferați de publicul ei. Cel din urmă număr al «Ideii Europene» ne aduce aceste declarații de principii și paralela lor provocă, impune, câteva observații ele însele caracteristice pentru starea literaturii noastre de azi.

Cei doi scriitori coincid când e vorba să recunoască cât de anevoioasă și în definitiv ce nefolositoare li se pare explicitarea conținutului de tendințe al artei lor poetice. Este o cunoscută cochetărie printre artiști aceea de a se înfățișa posedați mai mult de inspirație decât stăpâniți de conștiința clară a scopurilor și mijloacelor. Dar pentru că, întocmai ca în oricare altă activitate, fapta literară se dozează cu reflecția asupra literaturii, cei doi scriitori reușesc să ducă la capăt sarcina lor.

Di I. Minulescu este în artă un revoluționar. «A crea — declară d-sa — înseamnă a dărâma». Pe ruina formulelor vechi, trebuesc ridicate altele noi, cu orice preț deosebite. «Cu cât o formulă nouă — adaugă d, I. Minulescu — produce mai multă nedumerire în momentul apariției ei, cu atât capătă mai multă viabilitate în patrimoniul artistic al trecutului». Este drept că după ce s'a însumat în trecut, opera de artă devine limpede, dar valoarea ei se găsește în scădere «În artă — ni se spune — noul născut nu devine matur decât după ce începe declinul epocii care l-a produs.» Capricioasă soartă așa dar aceea a operii de artă merită sau să provoace nedumerire sau să fie învechită! Su-

* Acest articol ne-a sosit în Martie când Nr. 1. al revistei noastre era sub tipar. Il publicăm totuși pentru că interesul lui trece de actualitatea momentului.

fletele nu se pot bucura niciodată în mod deplin de ele, cu toate puterile inteligenții, în acord cu deplinul sentiment de viață al timpului! O asemenea artă nu se adresează decât câtorva aleși. Prea mult să se apropie de pământ îi este oprit, căci ea «nu are picioare; are numai aripi». Ridicol ar fi să credem că are vre-un scop: «Arta este individuală, autonomă, absurdă și, dacă vrei, chiar inutilă... nu suportă și nu impune nici o disciplină». Singurul ei scop este a varia expresia, a abate limbajul dela căile lui obicinuite: «Scriitorul român își dovedește că se mai poate scrie și altfel de cum scriu toți ceilalți români... Iată arta adevărată — acest «altfel» și nimic altceva mai mult.»

Să vedem ce declară d. L. Rebreanu. Părerile d-sale sunt destul de deosebite de acele înfățișate mai sus. Mai întâiu d. Rebreanu nu vrea să fie deloc un revoluționar; dimpotrivă. «Creația — scrie d-sa — nici în literatură, nu face salturi. E o verigă între trecut și viitor. Își împlântă adânc rădăcinile în trecut, ca să se poată urca mai sus spre cer». În treacăt se poate observa că dacă își împlântă rădăcinile în trecut, arta urmează să se desvolte mai departe în viitor... Antiteza nu poate avea decât acești termeni. Dl Rebreanu o face însă să se urce «mai sus, spre cer». O valoare religioasă trebuie să aibă arta. «Arta n'are menirea să moralizeze pe om, dar poate să-l facă să se bucure că e om și că trăește și chiar să-l facă mai om. Contemplarea vieții, pe care o oferă creația, poate fi uneori mângâetoare ca o rugăciune». În sporirea omeniei pe calea creațiunii vieții stau deci scopurile și mijloacele artei. Dar expresia? «Temelia creației rămâne, negreșit, expresia. Dar expresia nu ca scop, ci ca mijloc... Am impresia că toate strălucirile stilistice, cel puțin în opere de creație, se fac în dauna preciziei și a mișcării de viață».

Contrastul dintre cei doi scriitori este evident. Unul revoluționar, celălalt tradiționalist; unul reprezentând un estetism orgolios, celălalt principiul etic al umanității; unul circumscriind arta aproape numai la lucrarea stilistică, celălalt preconizând creațiunea vieții și arătându-se disprețuitor față de ceea ce numește „strălucirile stilistice”: laolaltă cei doi scriitori completează contrastul propriu literaturii noastre. Am arătat și altă dată cum la temelii scrisului românesc rezidă o dramatică încordare, cum el însuș este arcul întins între puncte opuse. Săgețile menite să-și ia sborul către viitor scapă cu energie din încordarea vibrantă a acestui contrast. Numai cine înțelege antinomia de bază a literaturii noastre, rezultat al generalei încrucișări de drumuri la care ne aflăm, întrevede ceva din caracterul original al momentului cultural de astăzi. Inoirea și tradiția își dispută în toate domeniile întâietatea. Interesant este de reținut din declarația de principii a celor doi scriitori cum principiul revoluționar se întovărășește cu estetismul, pe când tendința tradițională își asociază tonul etic al ideii umanitare. Acestea sunt complexe dictate de necesități ideale mai adânci, asupra cărora vom reveni poate altădată. Deocamdată ne mulțumim doar să le semnalăm și să le reținem. Este încă un punct câștigat în cercetarea pe care o urmărim de mai multă vreme: caracterizarea literaturii române actuale.

TUDOR VIANU

DIN ȘANȚ, EXECUTAȚII*)

*Din șanț, execuții privesc cu ochiul fix,
Spre stelele sublime ce ard în depărtare
Și 'n recile pupile sticlirile stelare
Trelesc reflexe stinse de dincolo de Styx.*

*Prin viile din preajmă e-un strașnic chiuit,
De greeri ce cu mustul s'au îmbătat și joacă
Și țipă să trezească pe cei ce 'ntr'o băltoacă
De sânge, zac în șanțuri, sătui de chefulit.*

*Din urna neagră a zării — un zar al negrei sorți —
Un reflector, irumpe cu lungile-i antene,
Cădelniteză o clipă pe locul gravei scene
Și-apoi aruncă giulgiuri și lespezi peste morți.*

Siliștra, 1916.

PERPESSICIUS

*) Din volumul de poezii: „Scut și Targă” apărut în Edit. Casa Școalelor.

Seara lăcrămează'n parcul...

*Seara lăcrămează'n parcul
De-amăgiri nedefinite
Și de somn,
Seara cu vapori albaștri
De tăcere,
Seara de secrete plânse,
Seara'n care-atât de dragă
Și de caldă
Te apropii de misterul
Sufletului meu imens!...*

*Ne sunt capetele blonde
Alipite,
Iar obraji
Ni-i simțim fierbinți și tineri...
Și ni-s mâinile legate
Intr'un lanț de tresăriri
Și privirile pierdute
In aceleași amintiri...*

*Seara se topește rece
Pe desenu-albastru-al apei,
Scapără scânteii mirate
Pe potecile cerești,
Cheamă versurile noastre,
Și le plimbă,
Și le poartă'n toată lumea,
Și le leagă'n magie,
Și'n luxurie,
Și'n roză
Transparentă de imagini,
Ne alungă prin lumină,
Și ne flutură prin vânt...*

EUGENIU ȘTEFĂNESCU-EST

PÂLE, IL ME DIT...

*Pâle, il me dit, alors, — pensant au sol natal,
Pensant à tous les siens, très pâles eux, sans doute,
Combien loin, et combien seuls sur la sombre route,
Ces sombres mots, sonnont leur glas : „C'était fatal.*

*Il était beau, je sais, mon ciel oriental,
Mais tout en moi n'était plus que plaie ou dérouté,
Et mon âme, là-bas, s'y désagregait toute,
Et si cela fut lâche, au moins ce fut fatal.“*

*Or, comme se taisait cette détresse immense, —
Démodé comme un air de très vieille romance,
Mon coeur alla vers les grands yeux brouillés de nuit..*

*Et, chuchotant, je dis : Au fort de noirs orages
Quand on doit mourir ou plier, vaillance nuit,
Et la fuite est, alors, le plus grand des courages.*

Paris, 1910-Décembre.

AL. MACEDONSKI

CÂNTEC*)

— M. Maeterlinck —

Oarbele surori, Ah! întâia zise,
(Să sperăm mereu) (Să sperăm mereu)
Oarbele surori, Ah! întâia zise,
Poartă lămpi de aur... Le aud lumina...

Urcă 'n turn acum, Ah! a doua zise,
(El, tu și eu) (Ele, tu și eu)
Urcă 'n turn acum, Ah! a doua zise,
Șapte zile așteaptă... Regele se urcă...

Nu, zise a treia,
(Să sperăm mereu)
Nu, zise a treia,
Lămpile s'au stins...

AL. T. STAMATIAD

ULTIMA CLIPĂ*)

Demult, o roade-un vierme-ascuns, încet, încet...
Și umbre negre împrejur coboară,
E palidă și simte c'o să moară
Și-un gând acum o chinuște, un regret.

Cât l-a iubit de mult! Și el, blândul poet,
Azi unde-i oare? Singur e? Ușoară,
Diafană, — din viața-i de fecioară —
Răsare, floare tristă, al inimei secret:

Iubirea. Ar vrea acum să-l aibă-aproape:
Ideal, în el iubirea s'o îngroape,
Și inima-i svăcnește cu putere...

'L-aude, 'l vede... searbădă părere...
E suflul morții și ea încet se duce;
In urmă: mormânt adânc, o strămbă cruce.

AL. T. STAMATIAD

*) Din volumul de poezii: „Peisagii sentimentale“ care va apare.

POEMELE IN PROZĂ ALE LUI WILDE

TRADUCERI DE
AL. T. STAMATIAD

Editor H. Steinberg

București

Știri și însemnări literare

Al. Negură: *Sărmanul Pescar*, poezii. Arad.

Cine poate spune din ce-a urzit Ziditorul, cristalinul ochiului și ce putere i-a dat, ca în cei câțiva centimetri cubi ce conțin globii ochiului cu toate părțile lui, să oglindească asemeni unei fântâni limpezi, nesfârșita varietate a aspectelor lumii până în cele mai depărtate margini ale văzduhurilor instelate?

E o minune, — dar minunea asta mulți nu o văd, deși ochi au. Sufletul învechindu-se, simțul acesta minunat al văzului se învechește și se tocește și el. Numai un suflet proaspăt ca apa fântanelor de munte, mai poate oglinzi prin minunea ochilor, icoanele tainice reprezentări pe cari misterul din afara noastră ni le perindă în clipele fugare al vieții.

Tânărul poet *Negură*, se vede că soarta a voit să facă un calemburg de contrast cu numele său, — are ochiul de cristal pentru toate imaginile proaspete ale naturii.

Prefer paginile poetului unde nu pune nici o intenție, nici socială, nici filosofică, și unde contemplația pură soarbe *visiunea* directă care se imprimă pe retina sa, impresionabilă pentru tot ce e icoană: Așa sunt strofele din *Primăvară*:

*Pluguri negre se înșiră
Peste văi și culmi,
Se'nfioară, de-atâți muguri,
Lanțul lung de ulmi...*

Adesea imaginea aruncă un fior adânc și peste undele sufletului:

*O umbră cade acum pe brazde:
Se'ntinde, crește tot mereu...
Boii s'opresc, omul se'nchină,
Cuprins de gândul: că o umbră
Putea-va fi chiar Dumnezeu.*

(Plugarul.)

Noi am fi rectificat ultimele versuri, pentru precizarea admirabilei gândiri a poetului, în felul acesta:

*Cuprins de-un gând: că umbra asta
E poate însuși Dumnezeu!*

Câteva strofe, prin arta sobrietății, a eliminării uotelor de prisos, ne dă chezașia că *Negură* va putea ajunge cândva, chiar maestru. Așa sunt strofele poeziei *Liniste*:

*În noaptea asta prin grădini
Se plimbă par'că, văduvia...
La geamuri nu se văd lumini;
În parc, potirele de crini
În ele, prind melancolia.*

*E noaptea când privesc în mine
Ca într'un lac netulburat...
Și văd trecutul cum revine
Din adâncimi tot mai senine
Și tot mai fără de păcat.*

Cu o asemenea seninatate și siguranță de accent în expresie, se poate ajunge la realizări mari, căci numai ce se filtrează demult și cu răbdare prin sita interioară a înconștientului, ajunge cristalizat și definitiv în admirația noastră.

D. N.

D-ra Elena Văcărescu, delegata României la Societatea Națiunilor s'a întors la Paris după o serie de douăsprezece conferințe în Olanda, făcute sub auspiciile Alianței franceze. Trebuie să se remarcă, că deși imputernicită de o asociație de propagandă franceză — și e prima străină careia să i se fi încredințat o misiune de asemenea importanță — d-ra Văcărescu a consacrat totuși legendelor și tradițiilor românești mai mult de jumătate din conferințe. La Haga, cu prilejul unei serate la care asista Corpul diplomatic, Curtea și toate notabilitățile locului, la Rotterdam, Amster-

dam, Harlem, etc. pretutindeni, un public numeros i-a făcut o primire entuziastă și-a sărbătorit-o, sărbătorind astfel — în persoana ilustrei noastre compatriote — însăși țara și cultura românească!

În ziarul „Adevărul” din 23 Aprilie, prietenul și colaboratorul nostru *Const. Șăineanu* semnează un copios foileton în care analizează: „Câțiva scriitori” și „Cetatea cu porțile închise” de *Al. T. Stamatiad*. Să ne fie permis să transcriem următoarele rânduri: „Ocupându-mă anul trecut în „Adevărul Literar” (din 15 Februarie) de activitatea poetică a d. Stamatiad, cu prilejul volumului său „Din Trâmbițe de Aur” am făcut atunci aluzie și la volumul său de parabolă: „Cetatea cu porțile închise” despre care făgăduiam să vorbesc încurând. Profit de împrejurarea de azi pentru a prezenta cititorilor dornici de o lectură delicioasă această carte apărută în editura „Casei Școalelor” și premiată de „Societatea scriitorilor români.” E o operă de o rară frumusețe stilistică și deși în proză, plină de poezie de la un capăt până la celalt. O atmosferă de caldă melancolie o învăluie toată și o impresie de tristețe duioasă se desprinde din toate paginile ei. E eterna poveste, dealungul a șapte povestiri diferite, a aceleiaș goane după ideal, a acelorași eforturi zadarnice în veci nesatisfăcute ale omului superior, însetat de perfecțiune și victima aspirațiilor sale nebune.

„Mărturisesc că am citit aceste povestiri cu o vie satisfacție sufletească. Sunt adevărate giuvaere ca formă și fond.”

Iată ce scrie un ziarist florentin în „La Nazione” despre profesorul *N. Iorga* — ambasadorul sufletului românesc în streinătate — cu prilejul conferințelor pe care le-a ținut decurând în Florența: „Nicolae Iorga: un frumos nume vișuros și o frumoasă figură de om. Înalt, cu barbă mare, puternic în expresie și în gest, dar cu un strop de ironie în fundul ochilor negri și o scîlpire de zămbet și ret sub mustățile cărunte.

Vorbește cu firesc și ușurință, despre orice, căci este un fel de filosof eclectic, un fel de observator genial care știe să găsească în orice temă partea plăcută și demnă de studiu. Dar cel mai adunc instinct al său este politic. Luptă, cu toate calitățile multiformului său spirit, în cea mai frumoasă și pătimășe bătălie, întru gloria și înălțarea patriei românești. Este poet, autor dramatic, educator, ziarist: dar întrucât prin teatru, prin carte, prin școală, uimitoare-i energie și voință poate ataca și frământa diferitele energii morale și spirituale ale țării sale, pentru ca apoi să le subțieze și să le disciplineze.

Nu are decât un scop: restaurarea economică, politică și morală a României. Și se servește de toate mijloacele pe care darnica natura i le-a pus la îndemână... În timp ce căutam să fixez în memorie părțile caracteristice și semnificative ale discursurilor marelui istoric, vedeam, încet-încet, ridicându-mi-se în față, o altă icoană a lui Nicolae Iorga, o icoană mai vastă și mai neprecisă, dar învăluită în lumină; o sinteză estetică a mii și mii de chipuri, de intruchipări, de gesturi: expresia felurită și formidabilă a unui popor, închisă în semnele caracteristice ale unui singur om; cu un cuvânt, iată: simbolul fizic al unei rase și al unei epoci.”

La Oradea Mare a apărut o nouă revistă: „Familia” sub conducerea cunoscutului publicist *M. G. Samarineanu*. Cele două numere primite — Martie și Aprilie — publică proză și versuri de: *Dr. V. Cotruș*, *Ion Dragu*, *Z. Sandu*, *Constantin Doboș*, *George Voevidca*, *George A. Petre*, *Volbură Poiană*, *Ioan Ciorănescu*, *Gh. Bota*, *A. Locusteanu*, *Iustin Ilieșiu*, *Iosif Pogan*, *M. G. Samarineanu*, etc. — Cronică literară se ocupă de operile scriitorilor: *Ioan Ciorănescu*, *Radu Gyr*, *Ștefan Meteș*, *A. Cotruș*, *Eugen Speranția*, *Al. T. Stamatiad*.

Traduceri îngrijite, cronica revistelor, note literare, desene și ilustrații completează numărul. — Abonamentul 120 lei anual. Exemplarul de 16 pag. 10 lei. Redacția și administrația: *Str. Take Ionescu Nr. 42, Oradea*.

Colaboratorii „Salonului Literar”

15 Martie 1925 — 15 Mai 1926

Leo Bachelin	E. Lovinescu
G. Bogdan-Duică	Ion Minulescu
V. Bogrea	D. Nanu
Emanoil Bucuța	Al. Negură
Ch. Ad-Cantacuzene	Perpessicius
Mihail Celarianu	George A. Petre
A. Clarnet.	Marcel Romanescu
Al. Constantinescu	Const. Șăineanu
A. Cotruș	Grigore Sălceanu
V. Demetrius	Egumenul Serafim
A. Dominic	Theodor Solacolu
George Dumitrescu	Eugeniu Speranția
Alexandru Gherghel	Al. T. Stamatiad
Al. Grigoriu	Eugeniu Ștefănescu-Est
P. Grimm	Elena Văcărescu

Tudor Vianu

Revista „Viața Literară” din București, de sub direcția d. *George Murnu* — savantul profesor universitar și membru al Academiei Române — scrie, în Nr. din Aprilie, următoarele rânduri despre „Salonul Literar”:

„Di *Al. T. Stamatiad* cu bine cunoscuta sa vocație literară susține „Salonul” într'un spirit în care e ușor de recunoscut tradiția sa poetică. Traduceri din franțuzește, articole bine gândite și frumos scrise, colaborări prețioase și totdeauna așteptate, întrețin fiecare număr al revistei acesteia care pe lângă funcția sa literară, apărând în Arad, mai îndeplinește și pe cea națională.

Nu numai eleganța sufletească a directorului ei a putut concepe o publicație tipărită cu atâta îngrijire, scrisă cu atâta seriozitate și atât de divers alimentată.”

Cu moartea lui *Vasile Stroescu* — marele patriot și filantrop basarabean — cultura românească pierde un devotat prieten. Între multele instituții pe care le-a creat în tot cuprinsul României, ne facem o datorie să amintim de *Internatul școlii normale de fete din Arad*.

Cartea: „*Perspective sociale și culturale în lumina Evangheliei*” — apărută în Biblioteca Semănătorul din Arad — a tânărului și învățatului teolog *Dr. Gr. Cristescu*, profesor la Seminarul Andreian din Sibiu, vine ca o largă, puternică undă de aer tare și proaspăt de munte, mai ales astăzi, în atmosfera de ticăloșire în care trăim. Simțim frumusețile ținutului din care a pornit, ca o călăuză sigură spre odihnitoare limanuri spirituale.

Semănător, pe ogoarele nesfârșite în cari primul semănător divin a fost *Isus Cristos*, — acest modest ucenic român al celui născut în iesle, ne întinde mâna să ne conducă pe drumuri lungi sub soarele veșnic al evangheliei.

Serisul *Pr. Cristescu* e razim și călăuză. Cartea d-sale e ca o apă întăritoare care îți astâmpără setea și-ți dă noi puteri în luptele vieții.

Din cele nouă eseuri remarcăm cu deosebire următoarele: Conștiința creștină în fața conflictelor sociale ale vremii; Personalitatea creștină în viața noastră națională; Pseudoștiința și ateism estetic.

Proștii, învățătorii și toți intelectualii orașelor și satelor noastre vor găsi însăfârșit o carte dintre acelea cari ne trebuie.

Dela 9 Mai până la 31 Mai e deschisă, în Palatul Cultural din Arad, expoziția de pictură și de vase, pictate cu motive românești, a *Letiției Al. Stamatiad*.

Cititorii care ne-au urmărit scrisul în cele 11 numere trecute, știu bine că niciodată n'am adus laude vre-unui om politic, astăzi însă, când „Salonul Literar” își încheie un an de viață, ne îndeplinim o datorie să spunem câteva cuvinte despre marele și devotatul nostru prieten d. I. C. Georgescu, inspector general administrativ și fost delegat al prefecturii județului Arad, sub trecutul regim.

Cerințele politice nu l-au făcut să uite manifestațiile artistice-culturale, ci — dimpotrivă — totdeauna le-a încurajat

A fost primul prefect care a dăruit aproape fiecărui sat din acest județ, câte-o școală, fie reparând-o, fie înălțând-o din temelii.

A înființat 45 de biblioteci în tot atâtea comune rurale, biblioteci cu un total de 12.000 volume.

A purtat un viu interes cultului nostru național religios, dăruind însemnate fonduri pentru restaurarea sau repararea bisericilor.

A încurajat artele plastice, cumpărând — pentru sine sau pentru instituțiile publice — dela artiștii români

În sfârșit, fără prietenia sa statornică și devotată: „Salonul Literar” nu ar fi putut încheia astăzi un an de viață.

Unii compozitori muzicali își închipuiesc că punând pe muzică o poezie au și dreptul de a tipări compoziția fără învoirea scriitorului, omițându-i numele de pe copertă și ceea ce e mai grav: modificând textul și înțelesul poeziei, prin adăogiri.

Acesta e cazul compozitorului muzical d. Emil Monția, care a pus pe note poezia: „În primăvară” de Al. T. Stamatiad.

Ultimele două numere — pe Martie și Aprilie — din minunata revistă: „Le Crapouillot”, au apărut ca numere speciale. Cel dintâiu cuprinzând: „Treizeci de ani de artă independentă”, cu o critică retrospectivă de Luc Benoist; al doilea, consacrat: „Salonului independenților.” Ambele numere ilustrate cu numeroase reproduceri. Una din ele — intitulată: pictură — e semnată de talentata noastră compatriotă Elena Popea.

Revista „Le Crapouillot” de sub direcția lui Jean Galtier-Boissière, apare odată pe lună cu splendide ilustrații și cuprinzând articole de fond asupra artei și-a literaturii precum și cronici literare, artistice și dramatice. Oricine vrea să fie în curent cu mișcarea intelectuală franceză trebuie să urmărească această revistă care a isbutit să grupeze în jurul ei pe următorii colaboratori: Jean Girardoux, Thomas Raucat, Paul Morand, André Maurois, Henri Bérard, Roland Dorgeles, Gus Bofa, Pierre Mac-Orlan, Francis Carco, Pierre Billotey, Louis Leon-Martin Emile Henriot, J. Kessel, Jean Rostand, Paul Reboux, M. Dekobra, P. Fuchs, Jean-Louis Vaudoyer, André Obey, etc., etc

Exemplarul 5 franci Abonamentul 65 franci anual. Redacția și administrația: 3, Place de la Sorbone, Paris Ve.

Din revista bilunară: „Laboremus”, anul I. Nr. 1., a elevilor de la liceul Moise Nicoară din Arad, reproducem următoarele versuri, semnate M. Beniuc, care denotă un frumos talent:

CLOPOTE DE SEARĂ

— Th. Moore. —

O clopote de seară, dulci clopote de seară
Cu vocea tânguioasă îmi amintiți voi iară
De zilele trecute, de-acasă și de ceasul
Când pe cărări străine mi-am îndreptat eu pasul.

S'au dus acele vremuri, azi nu-s decât poveste!
Din cei ce v'ascultară nici unul nu mai este,
S'au dus, s'au dus departe în groapa solitară
Și nu vă mai ascultă, o clopote de seară.

Tot astfel când din lume mă voi fi dus și eu
Doar tânguital vostru va răsună mereu.
Dar alți poeți vor trece prin valea milenară
Și vor cânta din liră, dulci clopote de seară.

Cei care știu cu câte greutate și cu câte jertfe se tipărește astăzi o revistă, vor înțelege de ce însemnăm aici, numele d. Dr. Ion Robu, primarul orașului Arad, care a fost unul din prietenii devotați ai „Salonului Literar.”

Strălucitul pictor Theodor Pallady a cucerit marele premiu național de 100 000 lei al Salonului Oficial din București.

Abonații în curent cu plata abonamentului pot cere — printr-o carte poștală — orice număr care le lipsește din „Salonul Literar”.

În schimbul sumei de 110 lei — trime-i prin mandat poștal — veți primi recomandat colecția revistei „Salonul Literar”, anul I. Numele și adresa să fie scrise descifrabil.

Cu acest număr „SALONUL LITERAR” își întrerupe apariția până la toamnă.

PERPESSICIUS: *Scut și Targă*, poezii. Lei 50. Edit. Casa Școalelor. — București.

IOAN I. LIVESCU: *Treizeci de ani de teatru, contribuția la istoria teatrului românesc*. Lei 100. Tip. Rampa. — București.

EUGENIU SPERANȚIA: *Casa cu nalbă*, roman. Lei 45. Edit. Cartea Românească — București.

AGATHA GRIGORESCU: *Muguri Cenușii*, versuri. Lei 40. Tip. Răsăritul — București.

LUCIAN COSTIN: *Mărgăritarele Banatului*. (Mare colecție de folklor) Lei 35. Edit. Cartea Românească — Timișoara.

DOINA DELACRIȘ: *Crâmpoie din suflet*, poezii. Lei 25. Tip. Doina — Beiuș.

GUNNAR HEIBERG: *Balconul*, trei acte. Traducere din limba norvegiană și cu un studiu introductiv de Marcel Romanescu. Lei 50. Edit. Cartea Românească — București.

PAUL I. PAPADOPOUL: *Metodica limbii materne în gimnaziu și licee*. Lei 28. Edit. Casei Școalelor — București.

VOLBURĂ POIANĂ-NASTURĂȘ: *Galbenii*, poezii. Lei 30. Tip. și Librăria Românească — Oradea-Mare.

FR. NIETZSCHE: *Ditirambe către Dionysos*, poezii, traduse de George Silviu. Lei 6. Biblioteca p. toți, Nr. 1057.

SIRAUDIN-A. BRETANO: *Trei pălării de damă*, comedie într'un act cu un preludiv. Traducere de Lucian Costin. Lei 18. Edit. Cartea Românească — București.

N. M.-NIGRIM: *Zmeul*, povești pentru copii. Scriere premiată de Cartea Românească. Lei 30. Edit. Cartea Românească — București.

DR. IOAN LUPAȘ: *Contribuțiuni la istoria ziaristicii românești ardeleni*. Lei 30. Biblioteca Astra, Nr. 11. Edit. Asociațiunii — Sibiu.

MIRCEA RĂDULESCU: *Leii de piatră*, poezii. Ediția III. Lei 25. Edit. Socec. — București.

LECA MORARIU: *Un cântăreț al Sucevei: T. Robeanu*, conferință. Lei 35. Edit. Glasul Bucovinei — Cernăuți.

CALENDARUL NAȚIONAL AL ZIARULUI „AMERICA” pe anul 1926. Preț 1 dolar. Cleveland, Ohio.

CATALOGUL PRESEI DIN ROMÂNIA, ediția II, 1926. Edit. Agenția de publicitate Rudolf Mosse București. — Bulevardul Academiei 4.

În „Biblioteca Semănătorului”, editată de Librăria Diecezană din Arad, au apărut următoarele cărți:

GH. CARDAȘ: *Cântece poporane moldovenești*. Lei 15.

DR. S. STANCA: *Greva și alte povestiri*. Lei 5.

GH. MAIOR: *Mănăstirea Argeșului*, cinci acte. Lei 5.

N. GHIULEA: *Ocotirea clasei de mijloc. Chestiunea meseriașilor*. Lei 5.

AL. IACOBESCU: *Icoane și priveliști*, însemnări de călătorie. Lei 5.

ION DONGOROZI: *Signor Berthelotty*, schițe. Lei 10.

SAVIN CONSTANT: *Autentice*, schițe vesele. Lei 10.

DR. SEB. STANCA: *Sergentul*, dramă într'un act. Lei 5.

TABLA DE MATERIE

SALONUL LITERAR. = ANUL I. No. 1-12.

POEZII

Anghel D.	
Vedenie (de Victor Hugo)	90
Plecarea (de H. de Regnier)	97
Bachelin Léo	
L'oubli (de Al. T. Stamatiad)	28
Une seule âme (de Al. T. Stamatiad)	36
Couchant d'automne (de Al. T. Stamatiad)	69
L'étoile (de G. Keller)	102
Bengesco G.	
Pâques (de V. Alecsandri)	10
Cantacuzene Ch.-A.	
Litanies de floréal	75
Celarianu Mihail	
Chemare în amurg	11
Cântecul orelor	51
Innoptare	81
Clarnet Adolphe	
Lettre (de D. Anghel)	28
Souvenance (de Traian Demetrescu)	36
Si les hauts peupliers (de M. Eminescu)	67
Cotruș A.	
De aproape sau din depărtări	3
Primăvara	13
În cimitir	13
Se'mprăstie sălbatic tinerețea mea	20
Cad într'una florile de pruni	20
Singurătate	20
Clopotele	20
Corabie-nălucă	20
De m'aș fi născut, naturo, după voia mea	20
Din „Neguri Albe“	25
Minerul	38
Prin întuneric de pădure	52
Firul de iarbă	52
La atac	52
M'am întrebat	67
Mi-am deschis ferestrele	67
Dominic Al.	
În căutarea Ta, Doamne!	99
Demetrius V.	
Psalmistul	27
Iarna	73
Adolescent	100
Dumitrescu George	
Inchinare	77
Gherghel Alexandru	
Am fost rege (de Carol Spitteler)	7
Grimm P.	
Râsul copilului (de A. C. Swinburne)	34
Macedonski Al.	
Ecce homo (de I. Minulescu)	6
L'éphèbe aux pâles yeux	19
La forge	19
Le crâne	58
Le Gaurisankar	62
Foi	84
Pâle, il me dit	107
Minulescu I.	
Equinox de toamnă	26
Toamnă	58

Nanu D.

Psalm	104
Negură Al.	
Zidarii	12
Cântecul din urmă	43
Vin dorurile acasă	81
Pescarul	92
Perpessicius	
Pastel neoclasic	5
La baie de soare	89
Din șant, execuția	106
Petre George A.	
Revenire	57
Romanescu Marcel	
Psalm	98
Sălceanu Grigore	
În urmă	68
Soutzo Al. Gr.	
O mîere ... (de M. Eminescu)	14
Venise (de M. Eminescu)	14
Jusqu'à l'étoile (de M. Eminescu)	102
Speranția Eugeniu	
Lumină ce cobori pe mine	101
Stamatiad Al. T.	
Spleen (de Ch. Baudelaire)	2
În primăvară	4
Timiditate	4
Poema primăverii	9
Capacul (de Ch. Baudelaire)	16
Strigoiul (de Ch. Baudelaire)	29
Sonet	29
Poveste	33
Parfum exotic (de Ch. Baudelaire)	43
Portretul (de Ch. Baudelaire)	54
Toamnă	54
Întuneric	61
Cântec (de M. Maeterlinck)	61
Apus de toamnă	65
Urmează-ți sborul, te avântă	65
Omul și Marea (de Ch. Baudelaire)	77
Poema morții	78
Singur	83
Răscumpărarea (de Ch. Baudelaire)	83
Reverie	83
Necunoscuta (de M. Maeterlinck)	91
Symphonie triste	93
Cântec (de M. Maeterlinck)	107
Ultima clipă	107
Ștefănescu-Est Eugeniu	
Vreme cenușie	49
Privim de pe terasă ziua	49
Visăm plângând cu aceleași lacrimi	49
Poeme de argint din lună	75
Oglinda lacului albastru	85
Seara lăcrămează 'n parcul	106
Vacaresco Hélène	
Les opprimés (de Octavian Goga)	40
Il passa	52

CRONICĂ RIMATĂ

	Grigoriu Al.	
Primăvară timpurie	...	21
Vara	...	47
	PROZĂ	
	Anghel D.	
In furtună	...	79
	Apollinaire Guillaume	
Moartea Salomei (Traducere de I. M.)	...	53
	Bogdan-Duică G.	
Amintiri	...	97
	Baudelaire Ch.	
Indemnul la călătorie (Traducere de Al. T. S.)	...	70
	Bogrea V.	
O lacrimă pentru Ion Ursu	...	68
	Bucuța Emanoil	
Pe un drum de țară	...	81
	Channing	
Ținta instituțiilor politice	...	26
	C.	
Emil Isac	...	27
	Faure Gabriel	
Dovada	...	69
	Gillard M.	
Sufletul francez și „Le Feu“ de Henri Barbusse	...	66
	Gourmont Remy de	
Pași pe nisip	...	68
	Hello Ernest	
Responsabilitatea tăcerii (Traducere de D. Nanu)	...	70
Uciderea prin nepăsare (Traducere de D. Nanu)	...	85
	Herteg Ferentz	
Husarul	...	17
	Lovinescu E.	
Presa și limba literară	...	25
	Macedonski Al.	
Cartea de poezii	...	4
	Maeterlinck M.	
In memoriam (Traducere de Al. T. S.)	...	20
	Maupassant Guy de	
Istoria Franței în cuvinte celebre (Traducere de G.O.)	...	15
Singurătate (Traducere de Al. T. S.)	...	76
	Nanu D.	
Puterea ideii	...	1
Intre patrie și umanitate (II)	...	9
Hamlet	...	57
Două aspecte și o singură concluzie	...	73
Primejdia și răspunderile artei	...	89
	Negură Al.	
Pustnicul	...	3
	Pappini Giovanni	
Ziua nerestituită (Traducere de Th. S.)	...	59
	Perreyre Abatele	
Cugetare asupra vieții	...	28
	Perpessicius	
Inflorirea romanului	...	33
Protecționism cultural	...	62
Câteva cuvinte asupra lui Moise Nicoară	...	103

	Russo Carlo	
Presa clandestină în Belgia ocupată	...	5
	Serafim Egumenul	
Ceva despre populația județului Arad	...	37
	Solacolu Theodor	
Scrisoare	...	14
	Speranția Eugeniu	
Sărutarea lui Antistene	...	28
	Vianu Tudor	
Autoritate și evidență	...	35
Două profesii de credință	...	105
	Wilde Oscar	
Privighetoarea și trandafirul (Traducere de Al. T. S.)	...	50
Printul fericit (Traducere de Al. T. S.)	...	98
	Willers de l'Isle Adam	
Chinul speranței (Traducere de Ey)	...	93

CRONICA LITERARĂ

	Const. Al.	
„Poezii“ de Corneliu Moldovanu	...	44
	Perpessicius	
„Versuri“ de A. Cotruș	...	55
Doine din războiu și câteva povestiri de Vasile Savel	...	55
Cățiva scriitori de Al. T. Stamatiad	...	56
	Șăineanu Const.	
Chira Chiralina de P. Istrati	...	45
Critice (Ediție definitivă I) de E. Lovinescu	...	54
Intr'o țară departe de N. Pora	...	86
	V. A. R. I. A	
Despre Dickens	...	30
Isvorul	...	30

INSEMNĂRI LITERARE

Ady Andrei	...	32
Angelico Fra	...	88
Anthologia Hungarica	...	48
Arhivele Olteniei	...	24
Asociația bibliofilă română	...	88
Bărsan Zaharia în revista Cosinzeana	...	31
Bela Balla	...	32
Beniuc M.	...	109
Bibescu Principesa și influența literaturii franceze în România	...	23
Brâncuș Constantin în This quarter	...	80
Bucovina culturală	...	8
Buletinul Societății Artiștilor Dramatici Români - 1925	...	31
Caragiale I. L. în Temesvári Hirlap	...	32
„...“ în Temesvarer Zeitung	...	32
Ce pregătesc autorii noștri dramatici	...	31
Ciura Alexandru	...	71
Comșa Dr. Grigore Gh. Episcopul Aradului	...	64
† Constantinescu Niculae	...	22
Cotruș A. în Erdélyi Hirlap	...	32
„...“	...	63
Cristescu Gr. Dr.	...	108
Cultura Poporului	...	31
Demetrius V.	...	23
† Dima Gheorghe	...	48
Drepturile de traducător	...	8

Dumbrăveanu Teodor	31	Pallady Theodor	109
Dumitrescu George	21	Pentru „Mișcarea Literară“	30
Eminescu Mihail în Temesvári Hirlap	32	Pentru învățământul clasic de V. Bogrea	95
„ „ de Ion Minulescu	63	Popea Elena	109
„ „ de Mihail Dragomirescu	96	Perpessicius	71
† Florescu Al. G.	56	Petőfi	88
Georgescu I. C.	109	Petrian Coriolan	31
Gherghel Al.	22	Petrescu Camil	88
Gorun Ion în Prager Presse	8	Pillat I. și revista Contemporanul	21
Grădina Hesperidelor	80	Pirandello	32, 64
Gregorian George	8	Poezie semi-constructivistă	22
Hardy Thomas	64	Protopopescu Dragoș	8
Hugo de Sainte-Beuve	88	Rassegna Culturale della Romania	72
Inscripțiile în limba națională și delimitarea granițelor	72	Rebreanu L. de Mihail Dragomirescu	79
Iorga N. și influența literaturii franceze în România	23	Robu Dr. Ion	109
„ „ „ „La Nazione“	108	Romanescu Marcel	47
Jurisprudența Curții de Casație și cărțile ca articole de prima necesitate	108	Sadoveanu Mihail în Revue Bleu	8
Kulturnachrichten aus Rumänien	72	„ „ „ de Mihail Dragomirescu	79
Lahovary Jean în Mercure de France	48	Salonul Literar și Țara Noastră	96
Lapedatu Al. în Von der Heide	79	„ „ „ și Viata Literară	108
„ „ „	87	S. S. R. și eliminarea unor membrii	96
Librăria principală a orașului Cleveland	22	Stamatiad Al. T. de D. Karnabatt	63
Liceul Andrei Șaguna și jubileul de 75 ani	31	„ „ „ „ Const. Șăineanu	108
Mănculescu Al.	87	„ „ „ „ în Voința Poporului	71
Metes Ștefan	87	„ „ „ „ Ritmul Vremii	95
Minulescu Ion în Societatea de Științe	23	Stoenescu Eustațiu G. în L'illustration	48
„ „ „	96	† Stroescu Vasile	108
Montani Ion de E. Lovinescu	72	Sudețeanu Constantin	88
Monția Emil	109	Titulescu de Marcel Plaisant	88
Nanu D. și „generația nouă“	31	Todie Vladimir	22
Negură Al.	107	Un tânăr poet român	22
		Vacărescu Elena	107
		Vinea I. în Periszkop	8

BIBLIOGRAFIE

8, 24, 32, 48, 56, 64, 72, 80, 88, 96, 109.

ERATĂ

La pagina 63, rubrica: *Știri și însemnări literare*, coloana II, rândul 1, în loc de:
ori și care altă parte pe toată întinderea pământului românesc și care
se va citi:

ori și care altă parte pe toată întinderea pământului românesc și

7 lei
16 pagini

*Domnului Direcțiunii
Palatului Culturii
Str. General Drăgăles
Arad*